

Vec C-96/24

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

6. február 2024

Vnútroštátny súd:

Sąd Najwyższy

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

11. január 2024

Navrhovateľ:

X.Y.

PRACOVNÝ DOKUMENT

Predmet konania

Žiadosť obhajcu sudcu Najvyššieho súdu vo veci preskúmania splnenia požiadaviek nezávislosti a nestrannosti iným sudcom Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) vymenovaným do rozhodovacieho zloženia prejednávajúceho vec týkajúcu sa povolenia trestného stíhania sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd).

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Zlučiteľnosť testu nezávislosti a nestrannosti sudcu stanoveného vnútroštátnym právom s právom Únie, najmä s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ v spojení s článkom 47 prvým a druhým odsekom Charty základných práv Európskej únie – prejudiciálne otázky podané podľa článku 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

I. Má sa článok 19 ods. 1 druhý pododsek Zmluvy o Európskej únii v spojení s článkom 47 [prvým a druhým odsekom] Charty základných práv Európskej únie vykladať v tom zmysle, že

1) vnútroštátny Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) v osobitnom konaní začatom dotknutou stranou prostredníctvom návrhu na preskúmanie splnenia požiadaviek nezávislosti a nestrannosti sudcom Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) vymenovaným do rozhodovacieho zloženia prejednávajúceho vec týkajúcu sa povolenia trestného stíhania sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), je povinný *ex officio* preskúmať, či rozhodovacie zloženie určené losovaním spomedzi všetkých sudcov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) (vo veci povolenia na trestné stíhanie sudcu) je súdom “zriadeným zákonom“, keď vnútroštátne právo vyžaduje len preskúmanie sudcovských atribútov nezávislosti a nestrannosti;

2) ak je návrh na preskúmanie splnenia požiadaviek nezávislosti a nestrannosti sudcom Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) založený na námietke, že tento sudca bol do tejto funkcie vymenovaný nezákonným postupom vymenovania, a to v rozhodovacom zložení zloženom z piatich sudcov vylosovaných spomedzi všetkých sudcov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) nemôže zahŕňať sudcov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), ktorí boli vymenovaní v tom istom nezákonnom postupe vymenovania, pretože takéto zloženie Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) nemožno považovať za nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom;

3) ak vo veci preskúmania splnenia požiadaviek nezávislosti a nestrannosti sudcom Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) určeného do rozhodujúceho zloženia [prejednávajúceho vec o povolenie na trestné stíhanie sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd)] bolo účastníkom konania preukázané, že v dôsledku účasti tohto

sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) na nezákonnom postupe vymenovania (zásadnej povahy) na túto funkciu určené rozhodovacie zloženie súdu nespĺňa požiadavky nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom, už nie je potrebné skúmať správanie tohto sudcu po jeho vymenovaní za sudcu a povahu veci [o povolenie na trestné stíhanie sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd)] na účely rozhodnutia o návrhu, či sudca Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) spĺňa požiadavky nezávislosti a nestrannosti, a preto nie je prípustné zamietnuť návrh na preskúmanie splnenia požiadaviek nezávislosti a nestrannosti sudcom Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) len z dôvodu, že navrhovateľ nepreukázal dôkazmi, že správanie tohto sudcu po jeho vymenovaní spochybňuje jeho atribúty nezávislosti a nestrannosti[?]

- v prípade kladnej odpovede na otázku uvedenú v bode I ods. 2):

II. Má sa článok 19 ods. 1 druhý pododsek Zmluvy o Európskej únii v spojení s článkom 47 [prvý a druhý odsek] Charty základných práv Európskej únie vykladať v tom zmysle, že

sudca – člen rozhodovacieho zloženia, ktoré prejednáva vec, v ktorej sa skúma, či sudca [určený na rozhodovanie o návrhu na povolenie trestného stíhanie sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd)] spĺňa požiadavky nezávislosti a nestrannosti, môže v prvom rade podať návrh na vylúčenie iného sudcu (sudcov) z účasti v rozhodovacom zložení určeného losovaním spomedzi všetkých sudcov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), ktorý bol vymenovaný do funkcie sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) nezákonným postupom vymenovania (zásadnej povahy), ktoré vylučuje, aby súd s jeho (ich) účasťou bol považovaný za súd zriadený zákonom, nezávislý a nestranný súd, a v druhom rade, požiadať, aby o takomto návrhu nerozhodoval sudca, ktorý bol tiež vymenovaný do funkcie sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) takýmto nezákonným postupom vymenovania[?]

III. Ak návrh uvedený v bode II nebude prejednaný (uznesením vnútroštátneho súdu), môže sudca, ktorý takýto návrh podal, odmietnuť konať vo veci preskúmania splnenia požiadaviek nezávislosti a nestrannosti sudcom Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), alebo sa má podieľať na rozhodnutí, pričom je na zvážení účastníka konania, či ho napadne z dôvodu, že porušuje právo účastníka konania na prejednanie veci súdom, ktorý spĺňa požiadavky článku 19 ods. 1 druhého pododseku Zmluvy o Európskej únii a článku 47 [prvého a druhého pododseku] Charty základných práv Európskej únie?

IV. Má na nezákonné zloženie celého rozhodovacieho zloženia vo veci, ktorá sa týka preskúmania dodržiavania požiadaviek nezávislosti a nestrannosti sudcu, v kontexte článku 19 ods. 1 druhého pododseku Zmluvy o Európskej únii a článku 47 [prvého a druhého odseku] Charty základných práv Európskej únie vplyv skutočnosť, že v päťčlennom rozhodovacom zložení boli len dvaja sudcovia vymenovaní nezákonným postupom vymenovania (zásadnej povahy) za sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), [teda] či je v takomto prípade napriek tomu možné

pokračovať v konaní a vydať rozhodnutie, ak vo vzťahu k väčšine členov určeného rozhodovacieho zloženia nevzniká problém nezákonnosti ich vymenovania za sudcu Sądu Najwyższy (Najvyšší súd)?

Relevantné právne predpisy Európskej Únie

Zmluva o Európskej únii: článok 4 ods. 3, článok 6 ods. 1, článok 19 ods. 1 druhý pododsek;

Zmluva o fungovaní Európskej únie, článok 2 ods. 1 a 2, článok 267

Charta základných práv, článok 47, prvý a druhý odsek;

Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie

Rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982 (ďalej len „rozsudok A. K.“);

Rozsudok z 29. marca 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235;

Rozsudok z 21. decembra 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (Zotrvanie v sudcovskej funkcii), C-718/21, EU:C:2023:1015;

Rozsudok z 1. júla 2008, Chronopost a La Poste/UFEX a i., C-341/06 P a C-342/06 P, EU:C:2008:375;

Rozsudok z 24. júna 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530;

Rozsudok z 29. júla 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626;

Rozsudok z 22. mája 2003, Connect Austria, C-462/99, EU:C:2003:297;

Rozsudok z 2. júna 2005, Koppensteiner, C-15/04, EU:C:2005:345;

Rozsudok zo 6. októbra 2021, W. Ź. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné - Vymenovanie) C-487/19, EU:C:2021:798

Rozsudok z 21. decembra 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (Zotrvanie v sudcovskej funkcii), C-718/21, EU:C:2023:1015;

Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva

Rozsudok z 22. júla 2021, Reczkowicz/Poľsko;

Rozsudok z 3. februára 2022, č. 1469/20, Advance Pharma sp. z o.o. /Poľsko;

Rozsudok z 1. decembra 2020, G. Astradsson/Island, č. 26374/18;

Rozsudok z 21. júna 2011, Fruni/Slovensko;

Rozsudok zo 6. novembra 2018, Ramos Nunes de Calvarho e SA/Portugalsko;

Rozsudok zo 7. mája 2021, č. 4907/18, Xero Flor sp. z o.o. so sídlom v Poľsku/Poľsko;

Rozsudok z 8. novembra 2021, č. 49868/19 a 57511/19, Dolińska-Ficek a Ozimek/Poľsko;

Relevantné vnútroštátne predpisy

Ústava Poľskej republiky, článok 45 ods. 1

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (zákon z 8. decembra 2017 o Najvyššom súde), článok 10 ods. 1, článok 29 ods. 4, 5, 6, 8, 9, 10, 15, 17, 18, 21, 24, článok 22a ods.1, článok 26 ods. 2, 3, 4, článok 73 ods. 1;

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (zákon z 27. júla 2001 o organizácii všeobecných súdov), článok 128;

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (zákon zo 6. júna 1997 Trestný poriadok), článok 30 ods. 1 a 2, článok 41 ods. 1, článok 42 ods. 1, článok 534 ods. 1 a 2.

Krátky opis skutkového stavu a konania

- 1 Zákonom z 9. júna 2022, ktorý nadobudol účinnosť 15. júla 2022, bol opäť zmenený zákon z 8. decembra 2017 o Najvyššom súde (ďalej len „u.S.N.“). Bola ním stanovená možnosť, aby dotknutá strana alebo účastník konania pred Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) požiadal o preskúmanie splnenia požiadaviek nezávislosti a nestrannosti konkrétneho sudcu vymenovaného do rozhodovacieho zloženia, pričom článok 29 ods. 4 u.S.N. stanovuje, že okolnosti spojené s vymenovaním sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) nemôžu byť výlučným dôvodom na napadnutie rozhodnutia vydaného za účasti tohto sudcu alebo na spochybnenie jeho nezávislosti a nestrannosti. Podľa článku 29 ods. 5 u.S.N. je prípustné preskúmať splnenie požiadaviek nezávislosti a nestrannosti sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) vzhľadom na okolnosti spojené s jeho vymenovaním a jeho správaním po vymenovaní, na návrh oprávnenej strany [t. j. strany alebo účastníka konania pred Sąd Najwyższy (Najvyšší súd)], ak to za okolností danej veci môže viesť k porušeniu štandardu nezávislosti alebo nestrannosti, ktoré má vplyv na výsledok veci vzhľadom na okolnosti týkajúce sa oprávnenej strany a povahy veci. Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) prejedná návrh na neverejnom zasadnutí v rozhodovacom zložení piatich sudcov, ktorí boli vylosovaní spomedzi všetkých členov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) po vypočutí sudcu, ktorého sa

návrh týka, pokiaľ vypočutie nie je nemožné alebo príliš ťažké. Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) po vyhovení návrhu vylúči sudcu z prejednávania veci. Vylúčenie sudcu z účasti v danej veci nemôže byť dôvodom na vylúčenie tohto sudcu v iných veciach prejednaných za jeho účasti. Proti uzneseniu vydanému po preskúmaní návrhu možno podať odvolanie na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) v rozhodovacom zložení pozostávajúcom zo siedmich sudcov vylosovaných spomedzi všetkých členov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) .

- 2 Obhajca sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) X. Y. v súvislosti s konaním o povolení trestného stíhania podal návrh na určenie existencie podmienok uvedených v článku 29 ods. 5 u. S.N., v ktorom žiadal preskúmať splnenie požiadaviek nezávislosti a nestrannosti sudkyne SN A.K. a jej vylúčenie z prejednávania veci týkajúcej sa tohto sudcu.
- 3 Návrh bol odôvodnený tým, že sudkyňa Najvyššieho súdu A.K. bola rozhodnutím prezidenta Poľskej republiky z 10. októbra 2018 vymenovaná do funkcie sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) na základe predchádzajúceho návrhu na vymenovanie obsiahnutého v uznesení č. 331/2018 z 29. augusta 2018, ktoré prijala Krajowa Rada Sądownictwa (Štátna súdna rada, ďalej len „KRS“) zriadená v súlade s postupom stanoveným ustanoveniami zákona z 8. decembra 2017, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Štátnej súdnej rade a niektoré ďalšie zákony (ďalej len „novela zákona z 8. decembra 2017“). Nezákonnosť vytvorenia rozhodovacieho zloženia KRS je základným problémom poľskej súdnej moci a hlavným zdrojom výhrad, ktoré európske sudy vzniesli proti rozhodovacím zloženiam tvoreným sudcami vymenovanými po roku 2018. V návrhu sa tiež upozorňuje na exemplárne vyjadrenia tejto sudkyne v médiách, ktorá rozlišuje medzi tzv. „starými“ a „novými“ sudcami, a zdôrazňuje, že „starí sudcovia sa správajú nekultúrne, hrubo a spôsobom, ktorý narúša dôstojnosť sudcu“.
- 4 Do päťčlenného rozhodovacieho zloženia rozhodujúceho o tzv. teste nezávislosti a nestrannosti boli vylosovaní medzi iným sudcovia Z.B. (Občianskoprávny senát) a A.S. (Senát pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné). Vyššie uvedení sudcovia boli tiež vymenovaní do funkcie sudcu na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) na základe návrhu KRS zriadenej v súlade s postupom podľa ustanovení novely zákona z 8. decembra 2017.
- 5 Návrhy obhajcu sudcu na zistenie existencie podmienok uvedených v článku 29 ods. 5 u.S.N. a na preskúmanie splnenia požiadaviek nezávislosti a nestrannosti sudcov Z. B. a A. S. boli uzneseniami predsedu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), ktorý riadil činnosť Izba Odpowiedzialności Zawodowej (Senát pre disciplinárnu zodpovednosť), zo 16. marca 2023 zamietnuté s odôvodnením, že v tzv. testovacích veciach (t. j. na skúmanie splnenia požiadaviek nezávislosti a nestrannosti sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) sa neuplatňuje postup skúmania splnenia požiadaviek nezávislosti a nestrannosti sudcov vylosovaných do rozhodovacieho zloženia.

- 6 V dôsledku toho sudca spravodajca podal návrh na vylúčenie sudcov Z. B. a A. S. z rozhodovania v konaní o preskúmanie splnenia požiadaviek nezávislosti a nestrannosti sudkyňou Najvyššieho súdu A. K. vo veci vedenej Izba Odpovedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego (Senát Najvyššieho súdu pre disciplinárnu zodpovednosť) proti sudcovi Najvyššieho súdu X. Y. o povolenie viesť voči nemu trestné stíhanie. V návrhu sa uvádza, že by ho nemalo prejednávať rozhodovacie zloženie za účasti akéhokoľvek sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) vymenovaného do funkcie nezákonným vymenovacími konaniami, t. j. po novele zákona z 8. decembra 2017.
- 7 Uznesením Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) zo 14. decembra 2023 však bol tento návrh posúdený ako neprípustný a bez ďalšieho odložený. Toto uznesenie bolo vydané sudcom Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), ktorý bol do funkcie vymenovaný tiež na základe nezákonného menovacieho konania, t. j. po novele zákona z 8. decembra 2017.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu

- 8 Uvedené predbežné otázky boli predložené jediným sudcom napriek tomu, že bolo vymenované viacčlenné rozhodovacie zloženie [skladajúce sa z 5 sudcov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd)]. Súdny dvor však pripúšťa, aby otázku položil jeden z členov viacčlenného rozhodovacieho zloženia [rozsudky: z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, body 42 až 44; z 29. marca 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, body 66, 70 až 71]. Okrem toho v nadväznosti na rozsudok z 21. decembra 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (Zotrvanie v sudcovskej funkcii), C-718/21, EU:C:2023:1015, je otázne, či by Súdny dvor považoval za prípustný návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný súdom v rozhodovacom zložení s účasťou sudcov, o ktorých Súdny dvor rozhodol, že súd s ich účasťou nie je súdom v zmysle práva Únie.
- 9 Neexistujú žiadne normatívne odôvodnené dôvody na neuplatnenie práva Únie v prípadoch uvedených v článku 29 ods. 5 u.S.N. (lege non distinguente nec nostrum est distinguere), najmä preto, že ich predmetom je zákonnosť vytvorenia rozhodovacieho zloženia, ktoré rozhoduje vo veci samej, na ktorej prejednanie bol určený sudca podliehajúci tomuto postupu. Súdny dvor vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že odpoveď na prejudiciálnu otázku môže byť potrebná na to, aby sa vnútroštátnym súdom poskytol výklad práva Únie, ktorý im umožní vyriešiť procesné otázky vnútroštátneho práva skôr, ako pristúpia k rozhodovaniu vo veci samej. Vec týkajúca sa preskúmania toho, či sudca Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) spĺňa požiadavky nezávislosti a nestrannosti, priamo súvisí s vecou samou (v tomto prípade s povolením na trestné stíhanie sudcu) a predstavuje jej štádium (vyvolané príslušným návrhom oprávnenej strany). Prejudiciálne otázky sa preto týkajú tak výkladu ustanovení práva Únie, ako aj ich účinkov, najmä vzhľadom na prednosť tohto práva, na zákonnosť obsadenia rozhodovacích zložení, ktoré prejednávajú spory vo veci samej.

- 10 Problém spočíva v tom, že postup stanovený v článku 29 ods. 5 a nasl. u. S. N. bol koncipovaný tak, že sudcovia Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) vymenovaní do tejto funkcie nezákonným postupom vymenovania, neboli zo zákona vylúčení z účasti v rozhodovacích zloženiach, ktoré prejednávajú tento typu vecí. Sudcovia Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) vymenovaní do funkcie po nadobudnutí účinnosti novely zákona z 8. decembra 2017 neuznávajú judikatúru Súdneho dvora a Európskeho súdu pre ľudské práva, čo potvrdzuje nezákonnosť postupu ich vymenovania a to v takom rozsahu, že nespĺňajú požiadavky na ich ustanovenie na základe zákona, nezávislosť a nestrannosť. Sudcovia totiž rozhodujú vo svojich vlastných veciach v rozpore so zásadou *nemo iudex in causa sua*.
- 11 Treba tiež zdôrazniť, že strana, ktorá spochybňuje atribúty sudcu na základe zákona (v súlade s Ústavou Poľskej republiky), nestrannosť a nezávislosť, má na vnútroštátnej úrovni obmedzené možnosti podať návrh na vylúčenie sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), ktorý sa zúčastnil postupu vymenovania na základe odporúčania novej KRS. Preskúvanie návrhov alebo vyhlásení týkajúcich sa vylúčenia sudcu, ktoré zahŕňajú tvrdenie o nedostatočnej nezávislosti sudcu, totiž patrí do právomoci Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (senát pre mimoriadne preskúvanie a veci verejné). Okrem toho o takomto návrhu sa nerozhoduje, ak sa týka určenia a posúdenia zákonnosti vymenovania sudcu alebo jeho legitimacy na plnenie úloh v oblasti výkonu spravodlivosti. Napokon, do právomoci Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (senát pre mimoriadne preskúvanie a veci verejné) patrí prejednanie žalôb o vyslovenie nezákonnosti právoplatného súdneho rozhodnutia, ak nezákonnosť spočíva v spochybnení postavenia osoby vymenovanej do funkcie sudcu, ktorá vydala rozhodnutie vo veci.
- 12 Možnosť dotknutej strany podať návrh na vyhlásenie, že príslušný sudca Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) spĺňa požiadavky nezávislosti a nestrannosti, bola ako oprávnenie značne obmedzená, keďže vnútroštátny zákonodarca vylúčil možnosť napadnúť rozhodnutie vydané takýmto sudcom alebo spochybniť jeho nezávislosť a nestrannosť len na základe okolností súvisiacich s jeho vymenovaním. Okrem toho uvedenie okolností týkajúcich sa správania dotknutého sudcu po jeho vymenovaní v návrhu nezakladá dôvod na jeho zamietnutie, ale ak takto uvedené okolnosti nevedú k spochybneniu vlastností sudcu, pokiaľ ide o jeho nezávislosť a nestrannosť, návrh sa môže zamietnuť aj v prípade, že takýto sudca bol vymenovaný (zásadne) nezákonným postupom vymenovania.
- 13 Okruh konaní, v ktorých možno podať takýto návrh, je značne obmedzený. Poľský zákonodarca vychádzal z toho, že sudca Najvyššieho súdu (po vymenovaní za účasti novej KRS) vždy spĺňa predpoklad zriadenia zo zákona. Koncepcia prijatá vnútroštátnym zákonodarcom tak vyvoláva množstvo problémov nielen na úrovni formálnej logiky, ale predovšetkým logiky zdravého rozumu (hovorovej logiky). V prejednávanej veci je totiž podstatné splniť podmienku zriadenia súdneho orgánu zákonom.

- 14 Je potrebné, aby sa Súdny dvor vyjadril k predloženým otázkam, keďže právny inštitút ustanovený v článku 29 ods. 5 a nasl. u.S.N. predstavuje hybridné legislatívne riešenie, ktorého účelom je de facto legalizácia nezákonne vymenovaných sudcov s ohľadom na atribúty sudcu v podobe zriadenia zákonom, nezávislosti a nestrannosti.
- 15 Na druhej strane však pri vnútroštátnej realite s veľmi destabilizovaným súdnictvom sa snaha vytvoriť, ako v tejto veci, celé päťčlenné rozhodovacie zloženie, ktoré v celom rozsahu spĺňa požiadavky podľa EÚ, EDĽP a Ústavy, môže ukázať ako nemožná alebo prinajmenšom značne náročná a zdĺhavá, takže právo účastníka konania na prerokovanie veci v primeranej lehote, zaručené EÚ (článok 47 druhý odsek Charty), EDĽP (článok 6 ods. 1 EDĽP) a vnútroštátnym právom (článok 45 ods. 1 poľskej ústavy). V takejto situácii je potrebné zvážiť, či by mal vnútroštátny súd, ktorý sa riadi pragmatickými úvahami a v konečnom dôsledku zvolí menej závažné negatívne dôsledky, rozhodnúť o návrhu na preskúmanie splnenia požiadaviek nezávislosti a nestrannosti sudcu Sądu Najwyższy (Najvyšší súd), keď vo vzťahu k väčšine členov rozhodovacieho zloženia (traja z piatich) neexistuje problém nedostatku atribútov súdnej moci. Je potrebné upozorniť, že v tejto veci je rozhodovacie zloženie súdu v prvom stupni päťčlenné a v druhom stupni sedemčlenné, zatiaľ čo vo veci samej (t. j. o povolenie trestne stíhať sudcu) je rozhodovacieho zloženie súdu v prvom stupni jednočlenné a v druhom stupni trojčlenné. Je zrejmé, že v takomto prípade by sa hlasy sudcov, ktorí boli nezákonne vymenovaní za sudcov Sądu Najwyższy (Najvyšší súd), nemali brať do úvahy. Prijatie päťčlenného a sedemčlenného rozhodovacieho zloženia vnútroštátnym zákonodarcom v tomto type vecí bolo totiž motivované výlučne politickými cieľmi (legalizácia sudcov, ktorí boli vymenovaní nezákonne), a nie súdnymi cieľmi. Naproti tomu skutočnosť, že sudca sa zdržal rozhodovania v nezákonne vytvorenom rozhodovacom zložení súdu je skutočne ústupkom od nezákonnosti.
- 16 Vzhľadom na uvedené je potrebné, aby Súdny dvor odpovedal na otázku, ako má z hľadiska práva EÚ a jeho výkladu postupovať sudca členského štátu, ktorý bol vymenovaný do nezákonne vytvoreného rozhodovacieho zloženia a ktorý vyčerpал vnútroštátne možnosti smerujúce k zákonnému vytvoreniu rozhodovacieho zloženia.
- 17 S odkazom na judikatúru Súdneho dvora a ESĽP vnútroštátny súd pripomína, že ak sa ukáže, že vnútroštátne ustanovenie vyhradzuje právomoc na prejednanie sporu orgánu, ktorý nespĺňa požiadavky nezávislosti alebo nestrannosti stanovené právom Únie, najmä článkom 47 Charty, iný orgán, ktorému je takýto spor predložený, je povinný s cieľom zaručiť účinnú súdnu ochranu v zmysle článku 47 Charty a v súlade so zásadou lojálnej spolupráce zakotvenou v článku 4 ods. 3 ZEÚ neuplatniť toto ustanovenie vnútroštátneho práva, aby spor mohol prejednať súd, ktorý spĺňa tieto požiadavky a ktorý by bol príslušný na prejednanie veci, ak by tomu predmetné ustanovenie nebránilo. Ak sa teda ukáže, že rozhodnutie bolo vydané orgánom, ktorý nie je nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom v zmysle práva Únie, nemožno sa v takom prípade

účinne dovoľávať žiadnych dôvodov založených na zásade právnej istoty. V dôsledku toho obmedzenie vnútroštátneho zákonodarcu v článku 29 ods. 5 a nasl. u.S.N. prípustnosti skúmania atribútov sudcu len na požiadavky nezávislosti a nestrannosti, a teda v podstate vylúčenie podmienky zriadenia zákonom, je v rozpore s článkom 47 Charty a článkom 6 ods. 1 EDĽP, ako aj s článkom 45 poľskej Ústavy. Preto je potrebné odlišiť verejnoprávne postavenie týchto sudcov ako štátnych funkcionárov, ktoré nemožno spochybniť, od toho, či spĺňajú atribúty sudcov, ako je zriadenie zákonom (na poľskom území), ktorý je v súlade s ústavou, nezávislosť a nestrannosť.

- 18 Na tomto mieste je potrebné uviesť, že poľský zákonodarca 13. januára 2023 prijal zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) a niektoré ďalšie zákony, ktorý pripúšťal možnosť skúmať aj túto podmienku, avšak prezident Poľskej republiky podal na Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) návrh na preskúmanie súladu tohto zákona s Ústavou Poľskej republiky a tento nesúlad konštatoval Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vo svojom rozsudku z 11. decembra 2023, Kp 1/23.
- 19 Ústavným znakom súdnictva je právo na príslušný súd, ktoré zahŕňa pojmy súd príslušný na prejednanie veci na základe svojej miestnej, vecnej a funkčnej príslušnosti a rozhodujúci v správnom zložení a v súlade so svojou právomocou. Príslušný súd je súd, ktorý je riadne obsadený sudcami, ktorí sú oprávnenými rozhodovať na danom súde, na danom stupni a v danej veci, t. j. ktorí majú náležitú legitimáciu pre svoju súdnu právomoc rozhodovať v konkrétnej veci.
- 20 Proces menovania sudcov je podľa definície súčasťou koncepcie zriadenia súdu zákonom v zmysle článku 6 ods. 1 EDĽP a článku 47 Charty. Medzi zákonnosťou vymenovania sudcu a posúdením toho, či možno súd považovať za nezávislý v zmysle článku 6 ods. 1 EDĽP a článku 47 Charty, existuje úzka súvislosť, keďže potreba zachovať dôveru verejnosti v súdnictvo a zabezpečiť jeho nezávislosť od iných orgánov je základom každej z týchto požiadaviek. Právo na súd zriadený zákonom je nezávislým právom podľa článku 6 ods. 1 EDĽP a zdôrazňuje sa úzka súvislosť medzi týmto právom a zárukami nezávislosti a nestrannosti. Preskúmanie v rámci požiadavky súdu zriadeného zákonom spočíva v určení, či je údajná nezákonnosť v danej veci dostatočne závažná na to, aby narušila uvedené základné zásady a ohrozila nezávislosť dotknutého súdu.
- 21 V rozsudku A.K Súdny dvor rozhodol, že článok 47 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby spory týkajúce sa uplatňovania práva Únie mohli patriť do výlučnej právomoci orgánu, ktorý nie je nezávislým a nestranným súdom v zmysle tohto ustanovenia. Vykonávajúc uvedený rozsudok Súdneho dvora, zloženie Izba Cywilna, Karna oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego (spojené senáty Občianskoprávny senát, Trestný senát a Senát pre pracovnoprávne veci a veci sociálneho zabezpečenia Najvyššieho súdu) v uznesení z 23. januára 2020, BSA 1-4110-1/20, objasnilo, že nesúlad rozhodovacieho zloženia súdu so zákonom, ktorý má za následok neplatnosť konania, nastáva aj vtedy, ak je v rozhodovacom zložení súdu osoba vymenovaná

do funkcie sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) na návrh novej KRS vytvorenej postupom uvedeným v ustanoveniach novely zákona z 8. decembra 2017. Toto uznesenie nadobudlo silu právneho princípu. Vnútroštátny súd pripomína, že toto uznesenie nemôže byť oslabené rozsudkom Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) z 20. apríla 2020, ktorým bola potvrdená protiústavnosť tohto uznesenia. Tento rozsudok totiž presahuje ústavnú právomoc tohto súdu a navyše v rozhodovacom zložení, ktoré ho vydalo, zasadal sudca M. M., ktorého účasť v rozhodovacom zložení uznal ESLP za rozhodujúcu pre porušenie práva na súd zriadený zákonom (rozsudok zo 7. mája 2021, č. 4907/18, Xero Flor sp. z o. o. so sídlom v Poľsku/Poľsko).

- 22 Pokiaľ ide o predpoklad zákonného vymenovania, podľa poľskej Ústavy sudcov vymenúva prezident Poľskej republiky na návrh KRS. Vymenúvací akt prezidenta však nemôže napraviť nezákonnosť procesu vymenovania takým spôsobom, aby účasť takto vymenovaného sudcu v rozhodovacích zloženiach z neho urobila nezávislý, nestranný súd zriadený zákonom v zmysle Ústavy (článok 45 ods. 1 poľskej Ústavy), EDLP (článok 6 ods. 1 EDLP) a práva EÚ (článok 47 charty).
- 23 Vnútroštátny súd odkazuje a opisuje európske normy týkajúce sa atribútov sudcu obsiahnuté v Zásadách nezávislosti súdnictva Organizácie Spojených národov schválených uzneseniami Valného zhromaždenia 40/32 z 29. novembra 1985 a 40/146 z 13. decembra 1985 a v Európskej charte o postavení sudcov z 8. až 10. júla 1998.
- 24 Vnútroštátny súd sa zaoberá genézou orgánu, ktorým je KRS, a jeho funkciami, pričom uvádza, v čom ovplyvnili zmeny, ku ktorým došlo v roku 2018, skutočnosť, že účasť tohto orgánu v novej podobe spôsobuje nezákonnosť postupu vymenovania sudcov. Táto nezákonnosť sa prejavuje v tom, že súd zložený z takto vymenovaných sudcov nespĺňa požiadavku príslušného súdu v zmysle článku 45 ods. 1 Ústavy Poľskej republiky a súdu zriadeného zákonom v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru a článku 47 Charty, a teda už bez ďalšieho skúmania nemôže spĺňať atribúty nezávislosti a nestrannosti v zmysle požadovanom uvedenými ustanoveniami.
- 25 Vnútroštátny súd uvádza, že takúto nezákonnosť nemôže konvalidovať súd posudzujúci námietku v konkrétnom prípade tým, že sa obmedzí výlučne na podmienky nestrannosti a nezávislosti, keďže súd nemá právomoc nahradiť KRS a následne posúdiť, či bol nezákonne vymenovaný sudca napriek tomu vymenovaný za sudcu, a to aj za predpokladu, že KRS nie je nezákonným ústavným orgánom. Hoci vymenúvací akt prezidenta do funkcie sudcu nepodlieha súdnemu preskúmaniu aj vzhľadom na skutočnosť, že prezident podpísal zákon, ktorým sa mení KRS, ktorý bol zjavne v rozpore s ústavou a s doteraz nespochybniteľnou vôľou ústavodarcu, a tak vzhľadom na zjavné porušenie zásady právneho štátu prezidentom, na ktoré upozornil Európsky súd pre ľudské práva, okrem iného v súvislosti s vymenovaním sudcov do Izba Cywilna Sądu Najwyższego (Občianskoprávny senát Najvyššieho súdu) v roku 2018, nemožno považovať sudcov vymenovaných prezidentom za sudcov, ktorí by spĺňali atribúty

nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom podľa Ústavy, EDLP a práva EÚ.

PRACOVNÝ DOKUMENT